

Brandförsvaret i Karlshamn 1664-1997

1670

Många kommunala uppdrag förekom, särskilt i äldsta tider, vilkas åtaganden betraktades som en borgarplikt. Sådan var rotemästarsysslan vars innehavare hade att uppbära skatterna samt brandmästarskapet. Den 10 oktober fick rotemästarna i uppdrag att inspektera alla eldstäder i staden och utdöma de eldfarliga. Att nattetid vaka över säkerheten förordnades den 17 oktober så kallade särskilda vårdmän som hade att patrullera på gatorna och en vecka senare tillsattes två väktare som hade att mot särskild avlöning gå omkring och hålla vakt nattetid.

1672

Den 22 januari föredrogs för borgarna en brandordning och flerfaldiga gånger anmodades borgerskapet att i enlighet med dennas bestämmelser anskaffa brandredskap. Envar hade att vid sitt hus tillhandahålla brandhake, brandstege och brandyxa och att vid porten utsätta vattentunna att ha till hands vid eldsvåda.

1681

I januari antogs med borgerskapets samtycke av magistraten två väktare som i var sin del av staden skulle utropa klockslagen från klockan åtta eftermiddag till klockan fyra på morgonen och under sitt kringvandrande i staden noga ge akt på eldfara och om sådan skulle ges sig tillkänna genom ringning i kyrkklockan varna borgerskapet.

1710

En utförlig brandordning utfärdades av magistraten den 25 augusti 1710 och gillades av landshövding Clas Bonde den 18 december 1718. Enligt denna indelades staden i fyra brandmästarskap fördelade i underbrandmästar- eller rotemästarskap. Brandmästarskapet Europa omfattade alla kvarter norr om Södergatan mellan Kungsgatan och

Strömmen. Detta sönderföll i två rotmästarskap, Jupiter omfattande kvarteren norr om Södergatan mellan Drottninggatan och Strömmen samt Saturnus omfattande kvarteren mellan Kungsgatan och Drottninggatan. Brand och rotemästarna hade att två gånger om året i sitt distrikt inspektera alla eldstäder särskilt i sådana hus som ansågs eldfarliga, där snickeri, brännvinsbränning, bryggeri och andra liknande yrken bedrevs. Ingen fick ha i sitt hus mera än en tunna tjära och fyra skålpund krut, övrigt måste förvaras i avlägset belägna källare och packhus. Ingen fick ha lin eller hampa hängande på vindar eller andra rum där man behövde gå med ljus. Sådant skulle ligga nedpackat i kistor. Ingen fick gå med bart ljus utan lykta på vindare och i källare eller uthus där krut, tjära, hyvelspån eller ved förvarades. Ej heller fick tobaksrökning förekomma där. Brandvakt skulle hållas under den varma och torra tiden och alla som hade gårdar måste delta.

Vid torget fanns ett brandhus med släckningsredskap. Tre användbara vattensprutor med kopparrör, 16 handsprutor, två stora och två mindre brandsegel, sex stegar, fyra stora och fyra små brandhakar, 24 brandbyxor, en större och en mindre tross, vardera om femtio famnar, 50 läderämbar. Varje brandmästarskap hade dessutom att anskaffa närmare specificerad brandsläckningsattiralj. Dessutom anmodades de av stadens invånare som hade möjlighet att i sitt hus förse sig med två eller fyra läderämbar och en eller två handsprutor som de kunde använda till dess man från brandhuset hann att komma till hjälp med stadens redskap.

1726

Den 19 juni uppstod en stor eldsvåda som lade inte mindre än tre hus i aska på Kungsgatan.

1763

Den svåraste hemsökelse som träffade Karlshamn vid denna tid var helt säkert den eldsvåda som natten mellan 17 och 18 november i inspektoren och handelsmannen Martin Munthes hus, beläget nära stadens norra tullport. Inom fyra timmar hade inte mindre än 23 hus i grund brunnit ned. Dessa vare till stor del de bästa byggnaderna i

staden. Med nöd lyckades man rädda den övriga staden. Med anledning av den svåra eldsvådan fördubblades väktarnas antal. Hotande var också den eldsvåda som natten till 22 augusti 1790 utbröt i en smedja vid Kungsgatan nära klockstapel. Inom två timmar blev elva hus lågornas rov jämte den vackra klockstapel. Det var dock si och så i fråga om ordningen och ledningen av själva eldssläckningen vid denna tid. Landshövdingen baron Raab framhöll med anledning härav inför borgerskapet i rådhuset nödvändigheten av att brandmanskapet i enlighet med brandordningens före skrift under borgmästarens överinseende övades och mönstrades. Detta iaktogs också noggrant i det följande då även en ordentligt fördelning av manskap till stadens båda större sprutor ägde rum varjämte brandordningen från predikstolen föredrogs vid midsommar och jul.

1842

Frivilliga brandcorpsen bildades. Det var två donationer som gav anledning till dennas tillkomst nämligen brukspatron Meyer och grosshandlare Hellerström som hade skänkt varsin modern handspruta. Det är nu fråga om en frivillig organisation som enligt självstyrelsens princip utsåg sin egen ledning och ställde sig till samhällets förfogande. Corpsen var en sluten krets som för inträde fordrade inval. Antalet var bestämt till minst 80. Denna organisation fick ampla lovord exempelvis på 1840-talet vid flera tillbud.

1864

Ett spruthus av sten uppfördes vid fisktorget.

1868

En modern brandspruta inköptes från London. Den var försedd med sugrör och krävde 22 man för pumpningen.

1875

Nattvaktssystemet avskaffades. Då stadens brandväsen fått en ordentlig organisation blev den frivilliga brandkåren överflödig.

1878

Tutningarna från vaktornet upphörde 1878. En elektrisk brandtelegrafledning installerades mellan klockstapeln och poliskontoret.

1882

Man beslöt inköpa en ångspruta. Den blev ingen större succé. Den kunde endast transporteras med hjälp av hästar, vilka först måste anskaffas när eldsvåda utbrutit. Sedan tog det 20 minuter innan ångtrycket var tillräckligt. Därefter var det i allmänhet alltid någon sak som klickade. Men sedan ångsprutan väl kommit igång bidrog den kraftigt till att hindra eldens spridning till andra fastigheter.

Karlshamn undgick under 1800-talet i motsats till många andra svenska städer och förhärjades av större eldsvådor. Frånvaron av större eldsvådor i Karlshamn före 1887 hade gjort att disciplinen inom den allmänna brandkåren försvagats.

1912

Eld utbröt den 10 januari i handlande Ludvig Nilssons fastighet vid torgets västra sida. Flera affärshus brann ner. Vid sextiden på morgonen var man herre över elden. Då återstod endast rykande ruiner och nakna skorstenar av vad som hade varit stadens främsta affärskomplex. Släckningsarbetet leddes av kapten Jean Charpentier som år 1907 efterträtt sjökaptten J Carlsson som stadens brandchef.

1941

Den 22 december beviljade stadsfullmäktige medel till upprättande av en yrkesbrandkår. I samband med att den nya personalorganisationen trädde i kraft reducerades borgarbrandkårens styrka till 20 man. De två mest kritiska eldsvådorna i Karlshamn vid denna tid har inträffat i oljefabrikens stora industrikomplex. 1935 utbröt eld i magasinslokalerna och 1943 inträffade en explosion i

extraktionsverket. En rökpelare sköt ett hundratal meter upp i luften. Åtta av fabrikenes arbetare omkom i denna den största industrikatastrofen i stadens historia.

1961

Släckningsavtal träffades med Asarums kommun. Redan tidigare hade avtal träffats om att Karlshamns brandkår skulle ingripa i händelse av eldsvåda i Strömma bomullsspinneri. Även för Mörrums bruk åtog sig stadens brandkår brandförsvaret, brandstationen i Karlshamn blev huvudstation och alarmeringscentral för hela regionen.

1992

Räddningsnämnden avskaffades och blev direkt underställd kommunstyrelsen.